

EDITORIAL

Vážení čitatelia, reprezentanti pomáhajúcich profesií a všetci tí, ktorých sa pomoc človeku v núdzi akýmkoľvek spôsobom dotýka,

tretie číslo časopisu Diagnostika a poradenství v pomáhajících profesích je venované problematike etiky. Poskytnutie pomoci je jedným z najkomplexnejších osobných rozhodnutí sebadarovania, a je teda typicky ľudským prejavom dôstojnej humánnosti. Je dobré, ak profesie, ktoré sa venujú poradenskej, ošetrovateľskej, edukačnej, sprostredkovateľskej, voľnočasovej, či inej dialogickej pomáhajúcej súčinnosti na uskutočňovaní spoločného dobra ľudstva, naplňajú výzvu ochrany dôstojnosti ľudského života.

Keďže ide o dôstojné, ale ľudsky nedokonalé povolanie, je dôležité, aby všetky takéto profesie, podľa svojej akosti, rešpektovali prinajmenšom etické normy, princípy a pravidlá, aby ich služba bola vykonávaná správne, humánne a dobre. Rozmanitosť ľudskej podstaty si vyžaduje najrôznejšie varianty a rozvážnu flexibilitu pri poskytovaní služieb v oblasti pomáhajúcich profesií. Rozpoznať správnu mieru a dobro zvolenej služby môže pomôcť tréňované osobné svedomie, rozhovor s blízkou osobou, kolegom, samotným klientom alebo informatívna literatúra. V zložitejších prípadoch o dobre poskytnutej službe vystavuje odporúčanie interdisciplinárne konzílium, prípadne etická komisia.

Je dôležité, správne, mravné a ľudské nešetriť vďačnosťou a vzdať hold, všetkým tým, ktorí sa usilujú o pomoc nielen svojim najbližším príbuzným, ale často

i neznámym okoloidúcim, prideleným pacientom, klientom, cieľovým skupinám, a to z jadra svojej bytosti. Ich odkaz sa zračí v tvárach tých, ktorým pomohli a nesie sa ako pieseň oslavy ľudskosti dejinami ľudstva.

Súbor príspevkov na tému Etika v pomáhajúcich profesiách je rozdelený na tri základné časti: na samostatné pôvodné recenzované príspevky na zadanú tému; recenziu druhého vydania významnej publikácie známeho českého reprezentanta pomáhajúcich profesií Jiřího Jankovského: Etika pro pomáhající profese (Praha: Triton, 2018) a medailónik významnej osobnosti, ktorý sprístupňuje úsilie reprezentantky viacerých pomáhajúcich profesií, prof. PhDr. RNDr. Heleny Haškovcovej, CSc. – aktívne činnej v oblasti lekárskeho vied, etiky, psychológie, pedagogiky, biológie, etiky a správnej praxe v oblasti klinického výskumu, držiteľke viacerých významných ocenení.

V sekcii recenzovaných príspevkov možno nájsť ako typicky filozofické, tak i praktické odporúčania o dobre, správnej a ľudskosti pomáhajúcich profesií:

Príspevok prof. ThDr. Mgr. Heleny Hrehovej, PhD. s názvom Etika v pomáhajúcich profesiách – jej hodnotové korene a nadčasová služba životu možno čítať ako úvod do problematiky pomáhajúcich profesií a ich správnej a dôstojnej etickej praxe orientovanej v úcte k človeku na ochranu dôstojnosti jeho života.

Príspevok Mgr. Kataríny M. Vadíkovej, PhD. s názvom Etika ako pomáhajúca profesia predstavuje samotnú etiku ako jednu z pomáhajúcich profesií. Základy

diagnostiky a poradenstva v oblasti etiky vymedzuje s presahom do samotných pomáhajúcich profesií, pričom poukazuje nielen na benefity tohto zaujímavého povolania, ale i úskalia, či možnosti jeho zneužitia, a to ako v rámci profesijnej praxe, tak jej dôstojného výkonu ako typicky ľudskej služby.

Príspevok doc. PhDr. Evy Orbanovej, PhD. s názvom Arteterapeuticko-axiologická inklúzia osôb mentálne iných analyzuje axiologicko-etickú klinickú prax pomáhajúcich profesií, zameranú na arteterapeutickú inklúziu reprezentantov špecifickej cieľovej skupiny - ľudí s Downovým syndrómom. Sprístupňuje povahu diagnostiky a poradenstva v skúmanej oblasti, pričom sa zvlášť zameriava na metodiku aplikácie dramaterapie v arteterapeutickej inklúzií mentálne iných do širšieho spoločenstva, ich osamostatnenie a možnosti sebarealizácie. Predstavuje jedinečný, aktuálne funkčný príklad z klinickej praxe dramaterapie, ktorý sa uskutočňuje na pôde Divadla z Pasáže

(<http://www.divadlozpasaze.sk/divadlo/sk/dianie>). Axiologickú analýzu benefitov a úskalí v oblasti nadväzovania a upevňovania sociálnych a spoločenských vzťahov tejto špeciálnej cieľovej skupiny vhodne dopĺňa vysvetlením neodmysliteľnej interdisciplinárnej spolupráce viacerých pomáhajúcich profesií nielen so samotným klientom, ale i jeho blízkymi, kolegami, spolupracovníkmi a tiež verejnosťou.

Príspevok PhDr. et Mgr. Emanuela Orbana, PhD. s názvom Etické aspekty profesionálnej pomoci v oblasti cestovného ruchu ponúka pohľad na netradičné, širšie chápanie pomáhajúcich profesií, čím zdôrazňuje ich interdisciplinaritu a náležitosť rozpracovania rozsahu tohto pojmu. V jadre článku je zaujímavým momentom skutočnosť, že pracovník v oblasti cestovného ruchu sa v rozmanitosti interdiscipli-

nárnej variability súvisiacich profesií sám môže vymedziť ako reprezentant pomáhajúcich profesií, a tiež ako úzko spolupracujúci s interdisciplinárnym okruhom rôznorodých pomáhajúcich profesií. V obidvoch eventualitách sa pred ním otvára otázka eticky dôstojného výkonu svojej služby a foriem jej poskytovania, ktorú je pozvaný si zodpovedať vo svojom svedomí. Na prvý pohľad by sa mohlo zdať, že mu je etika príťažou, ale ak ju zahrnie do výkonu svojho povolania, stane sa významným komunikačným prostriedkom zdieľania limitov slobody, zodpovednosti a ľudskej dôstojnosti.

V príspevku Mgr. Pavla Fándliho s názvom Metamorfózy ľudskej práce v kontexte myslenia a diela Zygmunta Baumana je problematizovaný samotný pojem práca ako priestor pre sebarealizáciu, pre schopnosti a zručnosti človeka, ktorého v istom zmysle ťaží jeho existencia, a to vzhľadom k pojmu kariéra. Pomáhajúce profesie sa súborne terminologicky označujú ako práca s ľuďmi, a verejnosť iba ťažko rozumie, ak sa v súvislosti s poskytovaním pomoci, ktorá by mala byť nezištná, hovorí zároveň o profesionálnej kariére. Náčrt posunu v chápaní kariérneho rastu z čisto ekonomickej roviny do oblasti etiky však vyjadruje potenciú, ktorú v sebe tieto profesie neodškriepiteľne nesú a dôvod, prečo majú na trhu práce, i v oblasti ponúk dobrovoľníckej činnosti nezanedbateľné miesto. Diskutabilnou časťou príspevku je autorom dostatočne nezodpovedaná rovina prinajmenšom eticky správne definovaného kariérneho rastu v oblasti pomáhajúcich profesií, ktorú v dnešných tekutých časoch diskontinuity nemožno obísť a má svoju hodnotu. V tomto zmysle sme sa aj rozhodli článok zaradiť do diskusie o etike v pomáhajúcich profesiách.

V mene autorov tohto čísla, ako editorka, vyjadrujem vďačnosť, že sme smeli v pokore hovoriť o etike v pomáhajúcich profesiách tým, ktorých prácu si vážime. Snáď dobrá vôľa sprostredkovať pomoc etika vo forme odporúčania sa neminie cieľom a pomôže v nejasných chvíľach úsilia o dobro. Pôvodný interdisciplinárny internacionálny obsah čísla sa z viacerých objektívnych dôvodov nepodarilo naplniť. Napriek tomu ponúka súbor pre-

zentovaných príspevkov aktuálnu výzvu k diskusii na danú tému a dúfame, že sa k nej v budúcnosti ešte budeme môcť vrátiť.

S rešpektom, úctou a vďakou,

Mgr. Katarína M. Vadíková, PhD.
Hlavní editorka vydání